

Evropská unie rozhodla o konečném zákazu používání rtuti v lékařství a průmyslu

9.2.2024 - | Arnika

Tento návrh předložila Komise a Parlament jej schválil v prvním čtení. Rada pouze požaduje dvouletou výjimku pro několik zemí, kde je zubní amalgám převažujícím materiálem, který je plně hrazen z veřejného zdravotního pojištění.

"Jsme moc rádi, že členské státy dosáhly velmi progresivního kompromisu. Česká republika souhlasila se zákazem používat zubní amalgám o 5 let dříve s tím, že si vyjednala výjimku na 2 roky do té doby, než se podaří zajistit hrazení jiných zubních výplní než těch amalgámových z veřejného zdravotního pojištění." říká Karolína Brabcová, odbornice na toxické látky organizace Arnika.

Zatímco stávající pravidla již zakazují používání zubního amalgámu k ošetření zubů u dětí mladších 15 let a těhotných nebo kojících žen, novela rozšiřuje zákaz na všechny obyvatele EU. Rada zachovala Komisi navržené datum úplného ukončení používání amalgámu v EU, tj. 1. leden 2025, s výjimkou případů, kdy zubní lékař považuje použití amalgámu za nezbytně nutné k řešení specifických zdravotních potřeb pacienta.

Zavedla však dvouletou výjimku pro ty členské státy, v nichž by jinak byly osoby s nízkými příjmy socioekonomicky nepřiměřeně postiženy datem vyřazení 1. ledna 2025. Tyto členské státy budou muset zdůvodnit, proč výjimku využívají, a oznámit Komisi opatření, která hodlají zavést k dosažení postupného ukončení do 1. ledna 2027. O výjimku požádalo Česko, Slovinsko a Bulharsko.

Florian Schulze, výkonný ředitel Evropské sítě pro environmentální medicínu a přední odborník na zubní amalgám v rámci procesu zainteresovaných stran v EU, vysvětluje: *"Téměř polovina členských států EU již jeho používání vyřadila nebo snížila na méně než 1 %. Bylo prokázáno, že alternativy jsou účinné, dostupné a cenově přijatelné. Používání zubního amalgámu se stalo zbytečným. Konečně končí jedna éra."*

Evropská komise provedla již v roce 2020 rozsáhlou studii, jejímž cílem bylo posoudit možnost postupného ukončení používání zubního amalgámu do roku 2030. Došla k závěru, že takového vyřazení by bylo možné dosáhnout již do roku 2025, což by znamenalo větší přínos pro životní prostředí i veřejné zdraví.

Nařízení EU o rtuti je klíčovým nástrojem k naplňování Minamatské úmluvy, mezinárodní smlouvy, která chrání lidské zdraví a životní prostředí před nepříznivými účinky rtuti. Úprava nařízení z roku 2017, která se týká celého životního cyklu rtuti, přispívá k cíli EU omezit a postupně ukončit používání, výrobu a vývoz rtuti a rtutí přidávaných výrobků.

Komise navrhla cílenou revizi nařízení v červenci 2023, aby se zabývala zbývajícím používáním rtuti v EU s cílem dosáhnout nulového znečištění. Navržené změny vedou k úplnému zákazu používání, výroby a vývozu zubního amalgámu pro zubní ošetření a některých typů rtuťových lamp.

Používání rtuti nepředstavuje místní problém, ale mezinárodní hrozbu, protože rtuť se přenáší přes hranice v atmosféře a ve vodních tocích a všichni ji do sebe dostáváme zejména díky kontaminaci ryb. V EU je 40 % povrchových vod kontaminováno rtutí, což představuje riziko pro ptáky a ve vodách žijící savce, kteří se živí kontaminovanými rybami nebo koryši (EEA 2018), a ohrožuje lidskou spotřebu ryb. Arnika v této souvislosti poukázala na znečištění rtutí v rybách i na českém trhu např.

v průzkumu v Praze v roce 2019.

Mezi evropskými zeměmi je česká pozice spíše minoritní. Pro výjimku z nařízení hlasovala jen část českých europoslanců. *"V Evropském parlamentu jsme hlasovali pro zachování zákazu používání amalgámových plomb od roku 2025. Pro odložení zákazu neexistuje prakticky žádný důvod. Zákaz používání povede k bezpečnějšímu a kvalitnějšímu zdravotnictví a zároveň sníží emise rtuti do životního prostředí,"* říká český europoslanec Marcel Kolaja (Piráti).

Nakonec schválená výjimka pro Česko ovšem znamená další 2 roky, kdy se bude rtuť hromadit v odpadech z ordinací, kdy budeme řešit, kam s takovým nebezpečným odpadem, a kdy budou pacienti a lékaři zbytečně vystaveni emisím rtuti. Náklady na likvidaci znečištění rtutí ze zubních amalgámů budou platit čeští daňoví poplatníci. Zubní amalgám je přitom podle valné většiny členských zemí EU nevhodný a zdraví a životnímu prostředí škodlivý léčebný postup. Arnika chápe, že zejména starší zubaři nechtějí přejít na alternativní zubní výplně, nicméně se domníváme, že klíčový je přístup zdravotních pojišťoven.

Ze zkušeností ostatních států vyplývá, že základní podmínkou úspěšného vyřazení dentálního amalgámu z praxe českých zubařů je proplácení zubních výplní alternativními materiály, a to všech zubů a u všech věkových skupin. Národní plán týkající se opatření používání zubního amalgámu z roku 2019 již počítá s jednotnou úhradou zubních výplní bez ohledu na materiál, která by měla být k dispozici nejpozději od 1. ledna 2025. Jakmile budou mít pacienti možnost volby, a to hrazené ze zdravotního pojištění, nebude po zubním amalgámu poptávka.

(Pro více informací kontaktujte tiskového mluvčího Arniky Luboše Pavloviče, Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript. , +420 606727942)

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/evropska-unie-rozhodla-o-konecnem-zakazu-pouzivani-rtuti-v-l-ekarstvi-a-prumyslu>